GOVERNMENT ORIENTAL MANUSCRIPT LIBRARY
INDEXING FOR TELUGU MANUSCRIPT

Sl. No.	Particulars	Details
1	Language	TELUGU
2	Material	Paper Mss.
3	Bundle Number	TEL B 0053
4	Work Number	D 1595
5	Page No (From... To)	1 to 9
6	Name of the Work	NRISIMHA SATAKAMU
7	Subject	ITHIHASAM

శ్రీమనోహర సురార్చిత సింధుగంభీర భక్తవత్సల కోటిభానుతేజ కంజనేత్ర
హిరణ్యకశ్యపాంతక శూర సాధురక్షణ శంఖచక్రహస్త ప్రహ్లాదవరద పాపధ్వ
ంసన సర్వేశ క్షీరసాగరశయన కృష్ణవర్ణ పక్షివాహన నీలభ్రమరకుంతలజాల పల్లవ
ారుణపాదపద్మయుగళ। చారుశ్రీచందనాగరుచర్చితాంగ। కుందకుట్మలదంత
వైకుంఠధామ। భూషణవికాస శ్రీధర్మపురనివాస। దుష్టసంహార నరసింహ దురిత
దూర॥ సీ॥ పద్మలోచన సీసపద్యములు నీ మీఁద చెప్పబూనితి నయ్య చిత్తగింపు। గణ
యతిప్రాసలక్షణము చూడఁగలేదు పంచకావ్యశ్లోకపఠన లేదు। అమరకాండత్రయం
బరసి చూడఁగలేదు శాస్త్రగ్రంథములైతె చదువలేదు। నీకటాక్షంబున నే రచించె
దగాని ప్రజ్ఞ నాది గాదు ప్రస్తుతింప। తప్పుబడితేమి సత్కీర్తి తన్ను ... చేరు కరు
ణను వంకబోతేమి చెడునె తీపి॥ భూషణవికాస॥
నరసింహ నీ దివ్యనామమంత్రముచేత దురితజాలములన్ని దోలవచ్చు। నరసింహ
నీ దివ్యనామమంత్రముచేత బహువైనరోగములఁ బాపవచ్చు। నరసింహ నీ దివ్యనామము
మంత్రముచేత రిపుసంఘములను సంహరించవచ్చు। నరసింహ నీ దివ్యనామమంత్ర
ముచేత దండహస్తుని బంట్ల దరుమవచ్చు। భళిర నీ నామమంత్రబలము చేత
దివ్యవైకుంఠపదవి సాధించవచ్చు। భూషణవికాస॥
ఆదినారాయణా యనుచు నాలుకతోడ బలుకనేర్చినవారి పాదములకు। సాష్టాం
గముగ నమస్కారమొనర్చెద ప్రస్తుతించెద నయ్య విభవముల। ధరణిలోనఁ
నెంతదండివారయితేమి నిన్ను గానని వారి నేస్మరించనేమి మాత్రమంచు నిశ్చయుండ దీ
వారి పొందు వీరగభోగశేషశయన। పరమసాత్వికులైన భక్తవరుల। దాసులకు దా
సుడను సుమ్మీ ధాత్రిలోన। భూషణవికాస॥
ఐశ్వర్యములకు నిన్ననుసరించఁగలేదు ద్రవ్యమిమ్మని వెంటఁ దగుల లేదు। కనకమిమ్మని చా
లఁ కష్టపెట్టఁగలేదు పల్లకిమ్మని నోటఁ బలుకలేదు। సొమ్ములిమ్మని నిన్ను నమ్మి కొల్వఁగలేదు। పసుల నిమ్మ
ని పట్టుపట్టలేదు। భూములిమ్మని పేరు బొగడలేదు। బలములిమ్మని నిన్ను బ్రస్తుతి మాలగాలేదు। పసుల నిమ్మ
ని పట్టు పట్టలేదు। నేను కోరినదొక్కటే నీలవర్ణ। చయ్యనను మోక్షమిచ్చినా చాలు చాలు॥ భూ॥
పంచాగ్నిమధ్యమున నిండ జపితేనేమి నాడు రిద్ధముబూని నవ్వితేమి। దూరతీర్థముల సేవ దూరనాడి
తేనేమి ప్రతిసాయంకాల వంకబెట్టితేమి। వక్షసంబులు బహువైకిరించితేనేమి తీర్థకోపముచేత తి
రిగేనేమి పెరుంగు వాంతలు కాన్పిచ్చినా తేనేమి చేరి దాపటగెవిచేసితేమి। కల్పవృక్షంబువ
లెనిల్పగల్గెనెంకా। ప్రజలలక్ష్యంబు నా పద్మనాభ॥ భూషణవికాస॥

౭ చిత్తశుద్ధిగ నీకు సేవ జేసెదగాని పుడమిలో వుంది మెప్పులకు గాదు| జన్మసా
మునకై స్మరణ జేసెదగాని సాటివారిలో ప్రతిష్టలకు గాదు| ముక్తికోసరము
క్రై వేడితి గాని దండిభాగ్యము నిమిత్తంబు గాదు| నిన్ను బొగడగ విద్య నేర్చితి
కుక్షి నిండెటి కూటి కొరకు గాదు| పారమార్థికమునకు నే పాటు బడితి
పెత్రపదవి దుష్కృష్ణవక్ష| భూషణవికాస||

౮ శ్రవణరంధ్రముల నీ సత్కథల్ పాడంగ విశమానందంబు లేనివాడు| పుణ్యవం
లు నిన్ను పూజసేయగ జూచి భావమందుత్సాహపడనివాడు| భక్తవర్యు
భావముల్ బొగడంగ తప్పరట్టుల్ కదలగువాడు| తన చిత్తమందు న ధ్యాన
శేకాలమంతయు ఫ్రీదాగడపువాడు| వసుధలో నెక్కవ్యర్థుండువాడె యగు
వాడు చెడుగాక నిప్పుడు వసట బొంది| భూషణవికాస||

౯ గాత విస్నానాన కడతేరుదామంటె మొనసి చన్నీళ్లలో మునుంగలేను| తీర్థయా
త్రలచేసి తరిద్దామంటె బడలి నేమంబులేనడపలేను| దానధర్మముల స
రిజేందుదామంటె ఘనముగా నావద్ద ధనములేదు| తపమాచరించి సార్థ
కొందుదమంటె నిషమైన పవనస్థ నిలుపలేను| కష్టముల కోర్వనా చేతగాదు
స్మరణజేసెద నాయథాశక్తి కొద్ది| భూషణవికాస||

౧౦ అర్థివాంఛ్యసుదండు కట్టిదోచుటకంటె తెంపుతో వసనాభి తింటె మేలు| ఆదరి
షాపముల్ పహారించుటకంటె బండకట్టుకొని నూత బడితె మేలు| పరుల కాంతల
బలిమి జెరబుచుటకంటె కుత్రికత్తితో గుమ్మకుంటె మేలు| బ్రతుకజాలక దొంగపస
జేసుటకంటె కొంగుతో ముష్టెత్తుకొనుట మేలు| జలజదళనేత్ర నీ భక్తజనుల
తో జగడమాడుటపనకంటె చస్తె మేలు| భూషణవికాస||

౧౧ గార్ధభంబునకేల కస్తూరి తిలకంబు మర్కటంబునకేల మలయజంబు|
శార్దూలమునకేల శర్కరాపూపంబు సూకరంబునకేల చూతఫలము| మా
ర్జాలమునకేల మల్లెపూవులబంతి గూబకుంబునకేల కుండలములు| మహి
షానికేల నిర్మలమైన వస్త్రాలు బకవిహంగముకేల పంజరంబు| ద్రోహచింతనజేసె
జనునకు| మధురమైనట్టి నానామమంత్రమేల| భూషణవికాస||

౧౨ పసలంబు పండ్రైన పసలగాపరి తప్పు ప్రజలు దుర్జనులైన ప్రభుని తప్పు| భార్యగయ్యా
న ప్రాణనాథుని తప్పు తనయుండు దుర్మార్గుడైన తండ్రి తప్పు| సైన్యంబు చెదరి
నాథుని తప్పు కూతురు చెడుగైన మాత తప్పు| అశ్వంబు దుష్టైన నారోహకుని తప్పు
తి దుష్టైన మావటీడ తప్పు| యిట్టి తప్పులెరంగకయిచ్చవచ్చి నట్లు మెలగుదురిప్పుడీ యవ
నులు| భూషణవికాస శ్రీధర్మపురనివాస| దుష్టసంహార||

౧౩ కోతికి జలతారు కుళ్లాయియిచ్చి విరజాజి పూదండ విగువకేల| ముక్కుపట
త్తురు ముత్తెంపు నత్తులందమెట్లు నిజాత్యంధునకును| మాచకన్నునకు

పెట్టికా వరముల్ పూరచిత్తునికి సద్ద్రష్టిపెల| రంకుబోతుకు నే
లకపృంపు నిష్టయువాన్తేమిటికి దుష్టవర్తనకును| మాటలనిలకడసుం
కమోటుకేల| దేవతావానికి సత్పద్రా శ్రవణమేల| భూషణవికాస||

హాస్యంబు లేయ సమర్ధుడాక్రమడు కోడు మాన్యముల్ చెరుపసమర్థు
డంత| యొండినయుప్లాస్లగొడ్డెరిగింపడెప్పుడు పండిన పొలాస్లకు ప్రభువు
డంత| యుతడు పెదయుటంచు నెరిగింపడెప్పుడు కలవారికి రుణెన్నగలరుం
డంత| తనయ పాలేచికటితప్పినట్లెప్పుడు పరకాంతరంకెన్నపెద్దలంద
ట్టి దోషులకధికారమిచ్చినట్టి| ప్రభులు తప్పులటంచు నే బలుకు
వాడు| భూషణవికాస||

తల్లిగర్భమునుంచి ధనము తేడెవ్వడు వెళ్లిపోయెవ్వాడు వెంటరాదు|
లక్షాధికారైన లవణమన్నమెగాని మెరుగుబంగారంబు మ్రింగబోడు|
విత్తమార్జనచేసి విర్రవీగుటకాని కూడబెట్టిన సొమ్ము కుడువబోడు|
పొందుగా మరుగైన భూమిలోపల బెట్టి దానధర్మములేక దాచిదాచి|
తుదకు దొంగలకిత్తురో దొరలకవునొ తేనె జుంటీగలియ్యవా తెరువ
రులకు| భూషణవికాస||

లోకమందెవడైన లోభిమానవుడుంటె భిక్షమడగనీకి చేత బెట్టవేడు|
తాను బెట్టకపోతె తగవు బుట్టదుగాని యొరులు బెట్టగజూచి యోర్వ
లేడు| దాతదగ్గర బోయి తనముల్లె బోయి నట్టు చింపాననెల్లసు చెప్పు
చుండు| ఫలము విష్ణుంబైతె బహుంగ సంతోషించు మేలుగలిగితె చాలఖిన్న
డౌచుండు| శ్రీరమానాధయిటువంటి శ్యారజనుడు| విఘకుల శత్రుడ
నెపిరుబెట్టవచ్చు| భూషణవికాస||

ఉపసు పులోవ్రాణముల్ తరిగిపోరయ్యటి వెళ్ళని స్వరూపముసుదర్శ్యనిం
చునటడు| నిమిషమాత్రములోన నిన్నుజేరునుగాని యమునిజేతులో
జిక్కుముల పడడు| పరమ సంతోషాన భజనజేసెడి వారి పుణ్యమేమన
వచ్చు భోగశయాను| నామోత్సవము నీదాసముఖ్యన కగుగాని నరకమెన్నడి
కండ్యనశిస్నేత్ర| కమలనాభ నిను మహిగానసేవి| తపములనుముక్తిదా

నృసింహశతకము

శరసంభవుడుల గ్రంథంబు। భూషణవికాస॥

౧౬ నీలమేఘశ్యామ నీవె తండ్రివి మాకు కమలవాసిని మమ్ము గన్నతల్లి
వరులంత నిజమైన బాంధవులె నీ కటాక్షము మాకు కనక ధనము
తనలు మాకు లోకప్రపంచంబు నీసహాయము మాకు గ్రాసము
నీ మంత్రమే మాకు నిష్ఠ శంకపు విద్య నీ పదధ్యానంబు నిత్య జపము
రంజాతాక్ష నీ పాదతులసిదళము। రోగములకౌషధము శ్రీ
త్రు విసుత। భూషణవికాస॥

౧౭ బ్రతికినన్నాళ్లు నీభజన తప్పను గాని మరణకాలమునందు మరువ
మో। నావిశయము మాతలాగ్రహంబున వచ్చి ప్రాణములపై
బట్టునపుడు। కఫవాతపైత్యముల్ గప్పగా భ్రమచేత కంపము పుట్ట
దికష్టబడుచు। నాజివ్వతో నిన్ను నారాయణా యంచు బిలుతునో
మంచితనుబిలువ వశమో। నాటికిప్పుడు సేతు మినానామమిది గో తలం
దను చెవుల విన వయ్య దైవముగను। భూషణవికాస॥

౧౮ ఒంపాంచభౌతికము దుర్బలమైన కాయంబు యెప్పుడో విడచి దియ్యు
గలేదు। శతవర్షములదాక మితము చెప్పిరి గాని నమ్మరాదా వ
మ్మనము న। బాల్యమందో మంచి ప్రాయమందో ముదిమియందో
బిక్షముసలియందో। యూరనో యడవినో యుదకమధ్యంబునో యెప్పు
డో యెంతకాలము రయ్యెనో। మరణమే నిశ్చయము బుద్ధిమంతులై
దేవ మున్నంత లోమిమ్ము తెలియవలయు। భూషణా॥

౧౯ తల్లిదండ్రులు భార్య తనయులాప్తులు బావమరదులన్నలు మేనమామ
లు। ఘనముగా బాంధవుల్ గలిగినప్పుడు తానుదల్లగ వెంట దగిలిరారు
యముని దూతలు ప్రాణము సహరించక పోగ మమతతో పోరాడి మా
న్పలేరు। బలగమందరు దుఃఖబడుట మాత్రమెగాని యించుకయు ఆయు
వ్వమియ్యలేరు। చుట్టముల మీద భ్రమదీసి చూరజెన్క। సంతతము మీ
మ్ము నమ్ముట సార్థకంబు। భూషణవికాస॥

శ్రీరాజవరదనీ స్మరంతు బిలచినగాని మారు బిలికె విదిమిపోని తనము।
మునిజనాశ్రితని న్నుత్రెక్కి వేడినగాని కంఠ్జా జడవదెమిగడు సుతనము।
గాలదైన్యము నొంచి చాటు జెప్పినగాని బాళమియ్య వదెమి ప్రాఢతన
ము। స్థిరముగా నీపాదసేవ జేసెదనంటె దొరకజాల వదెమి ధూర్తతనము।
కాన్రదాయకయి కుపంచము ఖగజసునిక కష్టబెట్టితె నీకేమి కడుపునిండు।
భూషణవికాస శ్రీధర్మపురనివాస॥

నమో దర్శిత్తవతి నిత్య గానమునేసి రమ్యమొందించనారదుడగాను।
సావధానముగ నీచరణపంకజసేవ జేసి మెప్పించ శ్రీని గాను। బాల్య
మప్పటినుండి భక్తి నీయందుల గలుగను ప్రహ్లాదుడను గాను। ఘనమ
గానీమూద గ్రంథముల్ గల్పించి వినుతి జేయను వ్యాసముని గాను। యు
బ్బడను మూఢుడను మనుష్యాధముడను। హీనుడను సుమ్మి నీవు నన్నే
లుమ్ము। భూషణవికాస శ్రీధర్మ॥

అతిశయంబుగ కల్లలాడనేర్చితిగాని పాటిగా సత్యముల్ బలుకనేర। స
ర్వత్ర విభ్రమతో సలుపనేర్చితిగాని యిష్టమొందగ నిర్వహింపనేర। నాకరి
రావ్యసకడ దాసిలాగ్గనేర్చితిగాని చెలువుగా ధర్మంబు సేయనేర। ధనము
నియ్యంగ వద్దనగనేర్చితిగాని శీఘ్రమిచ్చెటట్టు చెప్పనేర। పంకజాతాక్ష
నేనైతె పాతకుడను। తప్పులన్నియు క్షమియింపు తండ్రివీవె। భూషణా॥

కలో నాయుష్యమున్న పర్యంతంబు మాయసంసారంబు మరగనరుడు।
సకలపాపములైతె సంగ్రహించును గాని నిష్ఠజేరెడి యుక్తి నేర్పవేడు। తుద
కసు కాలు నివద్దిమా తలిద్దరువచ్చి గుంజుకపోయి వారు కొట్టుచుండ। హిం
సకోర్వగ వేదరెంగ్రిరంతులు జేసి దిక్కెవ్వరని నాలుగ్దిశలు చూచు। తన్ను
విడిపించవచ్చెడి ధన్యుడేడి। ముందు నీదాసుడై యుంటె ముక్తి గలుగు॥ భూ॥

అతికవిద్యావంతుల ప్రయోజకులైరి పూర్ణశుంఠలు సభాపూజ్యులైరి। -
సత్యవంతుల మాటజనవిరోధంబాయె పదురు ధూర్తులమాట పాటికెక్కె।
ధర్మవాసనపరుల్ దారిద్ర్యులయ్యిరి పరమలోభులు ధనప్రాప్తులైరి। పుణ్యవం
తులు రోగభూతపీడతులైరి దుష్టమానవులు వర్ధిష్ణులైరి। పతిత మానవమా
రంటి భిక్షకులకు। శక్తి వేదాంతు యికనీవె దిక్కుమాకు। భూ॥

నృసింహశతకము.-

౨౭ భుజబలంబున పెద్దపులుల జంపగవచ్చు పాముకంఠము జేత
బట్టవచ్చు। బ్రహ్మరాక్షసకోట్ల బారదోలగవచ్చు పదను ఖడ్గము చేత
బట్టవచ్చు। కష్టమంచును ముండ్లకంపలో జొరవచ్చు తిట్టుబోతుల
నోళ్లు కట్టవచ్చు।

। పుడమిలో దుష్టులకు జ్ఞానబోధ దెలిపి। సజ్జనుల జేయ
లేరెవ్వరైన। భూషణవికాస॥

౨౮ అవనిలో గలయాత్రలన్ని చేయగవచ్చు ముఖ్యమైన నదులందు మున
గవచ్చు। ముక్కు బట్టుక సంధ్య మొనసి వార్చగవచ్చు తిన్నగా జపమ
దివ్వవచ్చు। వేదాలకర్థంబు విరిచి చెప్పగవచ్చు శ్రేష్ఠమౌ క్రతువులొన
రింపవచ్చు। ధనములర్థుల కొల్లదానమియ్యగవచ్చు షట్చక్రముల నెఱుగ
వచ్చు। చిత్తమన్యస్త్రీల మీదజేరకుండ। నీపదాంభోజము
లయందు నిలుపరాదు। భూషణ॥

౨౯ కర్ణయుగ్మమున నీకథలు సోకిన జాలు పెద్దపోగుల జోళ్లు పెట్టి
నట్లు। చేతులెత్తుచు పూజసేయగల్గిన జాలు తోరయుగాత్ర డియా
తొడిగినట్లు। మొనసి మస్తకము తో మ్రొక్కగల్గిన జాలు చెలువమైన
రాయి చెక్కినట్లు। గళము నొప్పగ భవన్నామంబు గల్గిన జాలు వింతగా
కంఠీలు వేసినట్లు। పూని నిను గొల్చుటే సర్వభూషణములు। యితర భూ
షణముల కిచ్చయించనేల। భూషణ॥

౩౦ భువనరక్షక నిన్ను బొగడనేరని నోరు ప్రజకు రోచకమైన పాడుబొం
ద। సురవరార్చిత నిన్ను జూడగోరని కండ్లు జలములోపలి నల్లసరుపుగుం
డ్లు। శ్రీరమాధిప నీకు సేవజేయని మేను కూలి కమ్ముడువోయిన కానిమిత్తి
లో నీ కథల్ వినని కర్ణములైతే కఠిన శిలాదుల గలుగు తొలులు। పద్మలోచ
న మీమీద భక్తిలేని। మానవుండు రెండుపాదాల పశువు సుమ్మి। భూ॥

౩౧ అతి విద్య నేర్చుటలన్న వస్త్రమునకై పసుల నార్జించుటపాలు కొరకె। సతి
నాడుట సంసారసుఖముకై సుతుల పోషించుట గతుల కొరకె। సైన్యము
గూర్చుట శత్రుల భయముకై సాముఁ నేర్చుట పెళ్లి చావు కొరకె। ధా

న్యముందటి సంచితమునకై ఘనముగా చదువుట కడుపు కొరకె।
జీవితంబు గోరుట సతతము గను। భక్తి నీయందు నిలుపుట ముక్తి కొరకె।
షణవికాస శ్రీధర్మపురనివాస। దుష్టసంహార నరసింహ దురిత॥
కరణిలో పెదవులిండ్లు తను పునాదులు వగబోదు ధనమెప్పటికి శాశ్వతంబు గాదు।
దాసుతాదులు తనవెంట రారు వెంట భృత్యులు మృత్యువు దప్పించలేరు। బంధు
జాలము తన్ను రక్షించలేరు బలపరాక్రమము మిము బనికిరాదు। ఘనమైన
సకల భాగ్యంబెంతగలిగి యున్నగోచిమాత్రంబైన కొంచబోడు। వెఱ్ఱిపెట్టల ప్రా
ణులన్ని విడచినన్ను। భజనచేసెటివారికి పరము సుఖము। భూషణ॥
నరసింహ నాకు దుర్గుణము లెన్నెండాయు సుగుణమొక్కటి లేదు చూడబోతె।
యనుమానముల వాదనాసమానగలెను యెరుకలన్ని ముఖము జూచి మోక్ష
మీను। యిటువంటి దుర్గుణములెన్నినాకు సుగుణ్గను జేసి దయ నన్ను నీ పనులు। సా
రంటి పాపిష్టి సరుని భూలోకాన బుట్టించితివి వెలభోగికి యయిన। అజ్ఞదశనేత్ర
నాడంత్రమైన ఫలము నీకు యములుగా చిరపడించనేదిక్కు। భూషణ॥
సైరని పశుల నిందించనేర్చితిగాని తిన్నగా నిను స్తుతించనైతి। పొరుగుకా
మినులందు బుద్ధి నిల్పితిగాని నిన్ను సంతతము ధ్యానించనైతి। బతికమువుటు
నైతిముఖి చింతనిగాని మంచినీకథలాలకించనైతి। కాంతుకంబున పాతకా
ముగణించితిగాని పాపపుణ్యము సంగ్రహించనైతి। నవనిలోన సుజన్మం
బిసంది చెడి। సార్థకము గానరాదాయె ప్రల్పమైన। భూషణవికాస॥
ఇంత్యకాలమునందు నాయాసమున నిన్ను దలతునో దలచనో దలతు
నిప్రతి। నరసింహ నరసింహ నరసింహ లక్ష్మీశదానవాంతక కోటిభానుతే
జగోవింద గోవింద గోవిందసర్వేశపన్నగాధిపశాయి పద్మనాభ। మధువై
రిమధువైరి లోకేశనీలమేఘశరీర నిగమవినుత। యీవిధంబున
నానామమిష్టముగను। భజనసేయుచునుందు నా భావమందు। భూ॥
ఆయురారోగ్యపుత్రార్థ సంపదలన్ని గలుగజేసెటి భారకర్తవీవె। చదువు
లేస్తుగనేర్పిన భక్తోగరి షాష్ఠధికారమొందించెటి ఘనుడవీవె। నడకమంచిది
కొట్టినరులు మెచ్చుటట్టుపేరు కల్పించెటి పెద్దవీవె। బలుపైన వైరాగ్యభక్తిజ్ఞా

నృసింహశతకము

నవరత్నములు చెక్కు మత్తిమెండించితి మురారిని వివి|యువనిలో మా...
యాశవచ్చి|వృక్షములసుజపిత తొపెట్టవాడవివి|భూషణా||
౩౭ ఓహోయమెంత భయానకాకారమానాగాని భూత్రులను దిజూచెద
ను|రేమి వేళనెరోగమును హరించునసత్యమెందంగచేసుకొనెదం
ను|భాషణంబులు పంచి వనుభవించినగాని కన్నట్టి నాంబైతెగా
ను|కోట్లవై కువ్వలు గుంపుగా డవచ్చి నగానిమరణమహాయ్యె
హాప్పరేరు|శ్రీపనస్పై నకాలంబునదైవమైత|నిలుచునాదిశ
దాక్షిణి మిషవ్వెలనా|భూషణా||
౩౮ జండవిందుగవిసి సంధ్యవాచనతెనేమి బ్రహ్మనెరుగకదాదు
వ్వ్మెనాలుండు|తిరుమణి శ్రీచూర్ణగుడుకలుఉంటేమి విష్ణునెరు
గడు వైష్ణవుండు|బూతినిదుడుటనే బూసుకొంటే నేమి శివునె
గకదాడు శ్శైవజనుడు|కాషాయవస్త్రాలు గట్టికప్పితే నేమియా
డుగకదా యతివరుండు|నిత్తిలాకేశవేషాలు గట్టుకాని|గుక
షేండకసన్నుక్తి దొరకబోదు|భూష||
౩౯ నరసింహనే నిన్ను నమ్మినందుకు చాల నెరుగనాయందుంచునెమ్మ
మున|నన్ని వస్తువులు నిన్నడిగివేసట బుట్టె నింకనైన కటాక్షమియ్య
య్యి|సంతతంబు నన్నుపుత్రవందేయుచు భూమియందేయ
ము భోగిశయన|నయముగానైదుందు నగరమందేయుంచు నర
ండియుంచు నవిననాధ|యటచటనన్నుంచినాగాని యపుడు నిన్ను
మరచిపోకుండ మానామస్మరణమొసగు|భూషణా||
౪౦ దేహమున్న దినాలు మోహసాగరమందు మునుగుచుండుదురు
మూఢజనులు|సతిలత్తై స్పర్శముల్ శాశ్వతంబనుకొని షణ్ణా
లు మానజాలేరు|సార్వకాలము మాయసంసారబద్ధులై గ
నికారు నాశంబు గోరుకోరు|జ్ఞానభక్తివిరక్తులైన పెద్దల చూచి
దసియ రజోతెనిలువరేరు|మత్తులైనట్టి దురాత్మ తిరుగుజులం
నిన్ను గనలేరుమొదటికెవరజాతు||భూషణా||

ఇలలోనే జన్మమెత్తినప్పటినుండి బహుళగర్వాంధతిసంయపోతకము
యతివిసిజసితి కొన్నితెవియజాలకచేసిగాజెనంచితినయత్రకమలనా
ప్రయసుభవించిటప్పుడతిప్రయాసంబంచు ప్రజలుచెప్పగజాలభయ
సుదపితె|తొంతగబాయెన్నటంతుకేయుపాయంబైనాసియపోడాము
ంటేచితగాడు|సూర్యశశినేత్రనీచాటుజొచ్చితిపుడు|కలుషములుపోం
చన్నెలుకష్టమునక|భూషణావికాస||
తాపసార్చితనే సుపాపకర్తుడనంచు నాకువంకలుపెట్టబోకుసుమ్మీ
నాతకపత్రైన నన్నుజేసుటయుంటెనేడుగా నీచేత నెప్పుడెయు|యతిభ
యంకరమైనయముని దూతలకొప్పగించకయుపుతింతహింసయైనా
సన్నిరాహారమునబట్టి నీవుదండించగవద్దు వద్దనేంత పెద్దవైన|తండ్రికై
నిపుపరపిదతగులుబడతే|పాసిగలపేరుకపకర్త్రి వచ్చినయ|భూ||
పరణిలోపలనేను తల్లిగర్భమునందు పుట్టినప్పటినుండి పుణ్యమెరుగ|
నేరాదశి వ్రతంబెన్నడుండగవేడుతీర్థయాత్రలకైతె తిరుగవేడు|పార
మార్థికమైన పనులుచేయగవేడు భిక్షమొకనికైన పెట్టివేడు|జ్ఞానవం
తులకైన పూనిమ్రొక్కగవేడు యింతకదానమున్నైతె నెప్పవేడు|నలుగురికిమె
ప్పుగానయిననడువవేడు|నలినదళనేత్ర నిన్నెనెనమ్మినాను|భూషణా||
తిరునిపత్తులకప్పుడావారు విచ్చేసు వృగజాతికెప్పుడు వేతబెట్టె|వనచ
రాదులకు భోజనమెప్పుడిప్పించె చెట్లకెప్పుడు నీళ్లు చేదిపోసె|స్త్రీలగర్భా
లపిండాలనెప్పుడు పెంచె ఫణులకెప్పుడు పోసెపాలునెయ్యి|మధుపా
లకెప్పుడు మకరందమొసరించె పసులకెప్పుడు సంగ వచ్చి పూరి|జీవకో
టిసుపోషింపనీవేకాని|వేరె యొకదాతవెదయవ్వరికవోతె||భూ||
కమలాక్షనాపంటిదాసజాలము నీకుకోట్లసంఖ్యలు గలరు కాదువేడు|
పిల్లసంతడవలననభవుపరాక్రైనన్నుమరచి పోకుము భాగ్యమహిమచే
తదండి భృత్యులు వెంటపగలివీరుండంగబత్తసేవకుడెమిపనికిరాగుసు|నీ
ప్రేమప్రపనులకిన్నిసుజేయగనేరనింతవ్యర్థపుజన్మమెత్తినాను|భూజనుల

లోకులను ప్రోవ జనుడవు ఘనుడవనుచు ఫాలనేత్రుడు పొగడుగ
తామరల లోచన నన్ను గన్న తండ్రి విగాగనన్ను బట్టు కయుంటినే నిక
రక్షణాకారకు నన్ను రక్షించనేర నా కన్నంబు నిపుడు
విసంతి పాపిష్ఠపనుల లోకెత్తుగు పుట్టి కుడిచి యుర్వి దలచి నా
ప్రారంభయిత్తె తలకెక్కి కుమునమ్ము కుండలంబులు పైడిగాలు
కానకుని శంఖచక్రాలు కుడుపబట్టు గ్రాసమా విభు శోషించు
ముడిగ॥ భూషణవికాస శ్రీధర్మపురనివాస॥

కరకువలయుదూర్వ మనికాలు పదిసితె మెచ్చి జీతమెంతు కుప్పుట్టె
వయుర్వి మంచిమాటల చేత కాంచమి యుర్వి గెలిపు కలవాము
మ్మింతత నుగ నినాదముగా గనింత పర్వంతంబు భయము
నిష్ఠుర పదగవలెనే నికనే సపించనివిపుడు సన్నె ముయిన సిద్ధ
సేయుసి ద్విమైత నేడు గరుణించకుంత వాని పృయంము గతెగ
జూడుని తోతి జగడమునకు॥ భూషణ॥

హరినిను పర్వంచ మ్మైన శేషుడవైత పవనమె భక్తుంబ్రతుకు
సుఖగామాసవాసమ్మైన ఖగరాజు గొప్పవాము నానాటి
కుచుండు సదిగాకనీకు బాకైర్వ నలక్ష్మి దేవి దినము పెరంటాలు
బెట్టు నిన్ను భక్తులు బిఱ్ఱ నిత్య పూజలు సేసి ప్రేమ పర్వన్న ముల్
మండు పృథ్వి ముగ చిరగాసంబు జరుగబెట్టు కాసు నీచేతి దాకట్టు
డుప్రయమ॥ భూషణవికాస॥

శ్రీపుండరీకాక్ష నారెండు కన్నుల నిండ నిన్ను జూచెడి భాగ్యమెన్న
వాసిగా నామనోవాంఛ దీరెటట్టు సొగసు గల్గిన రూపు జూ
పవేల పాపకర్ముని కంట్ల బడక బోదామంచు కఠినమైన ప్రతిజ్ఞ గట్టి
నావ వసుధలో పతితపావనుఁడ వీవంచు పుణ్యవంతులనోటి బో
దబడితి విమతికి విస్తరించని ంతకీర్తి ద్రోహినైతెను నాకేల
కరరాద॥ భూషణవికాస॥

పత్రి పక్షి పత్రి పసవెము దివ్యాంబులో పలంతతు సత్వరోతమున మునర
ములు కలావ్యాలు సపరంధ్రములు రత్నమాంసంబు కండలు మైలత్రిత్తి
బలుపైన మెండవానల కోర్టిదెంతైన తాళవే చారలిదావాములకు
సకలరోగములవస్థలు ప్రాప్తమైయుండు నిలువదస్థిరమైన నీకుబుగ్గ
యిందిలో నుండ ప్రాణముల్ బాయినవెనక కాటికీ కాని కొరగాడు
పృథ్వి నా॥ భూషణవికాస॥

బలు జ్వరంబుల కుని పాదతీర్థమెగాని వలపు మందులు నే సువర్ణ
యు బలిదిజోకితె నే కుసే పటిసె దగాని పంచకాతులలో స్త్రమెంచనయ్య
గ్రహభయంబు కు చక్రము దలంచుటగాని ఘోరకర్మలు గట్టగోరన
య్య పాముకాటుకు నిన్ను భజనసేసెదగాని దానిమంత్రము నేను దలచ
నయ్య దారికి తవనాకు దండిపైము దడపు నీవు వెయిర్వ కష్టాలు వచ్చి
సవరనయ్య॥ భూషణవికాస॥

హాటకారకును గదా కారగాని జనులచే బలుగద్దరింపులు బడగవల
సె దారాసుతుత భ్రమతగిలియుండగ గదా దేశదేశము వెళ్లితిరుగవ
లసె పెను దరిద్రము పైన పెనగొనియుండగ గదా చేరినీచుల సేవ జేయవలసె
సభిమానములు మదినంటియుండగ గదా పరుల జూచితె భీతిపడ
గవలసె నిటుల సంసారవార్ధిని నీదలేక వెయ్యివిధముల నిన్నునే వేడుకొం
తు॥ భూషణవికాస శ్రీధర్మపురనివాస॥

సాధుసజ్జనులతో జగడమాడిన కీడు కవులతో వైరంబు గంటె కీడు
పరమదీనుల జిక్కుపట్టి కొట్టిన కీడు బిచ్చగాండ్రను దుఃఖపెడితె కీడు
నిట్ట పెద్దలనెల్ల నిందజేసిన కీడు పుణ్యవంతుల దిట్టబోతె కీడు సద్భక్తుల
ను తిరస్కారమాడితె కీడు గురుని ద్రవ్యము దోచుకొంటె కీడు దుష్టకా
ర్యములు జేసి యానతులకు ఘనతరంబైన నరకంబు గట్టుముల్లె॥ భూ॥
పరుల ద్రవ్యము మీద భ్రాంతి నొందెడి వాడు పరకాంతలను ఆపే
క్షించెడువాడు అర్థుల విత్తంబు లపహరించెటివాడు దానము

రియ్యంగవద్దనెడువాడు। సభలోపలను నిజమువాడిచెప్పెడివాడు
తపుసాక్షిబలుకువాడు। విష్ణుదాసులజూచివెక్కిరించెడువా
న్యసాధుల తిట్టదడగువాడు। ప్రజలబంతులహింసించువాడు
రాలయమకింకరులచేత కష్టమొందు। భూషణ॥

౭౭ నరసింహనాతండ్రి నన్నేలు నన్నేలు కామితార్థము లిచ్చి కాపు
దైత్యసంహారచాల దయయుంచు దయయుంచు దీనపోషక
కృదికర్త। రత్నకుండలకర్ణ రక్షించు రక్షించు భువనకర్త కరుణనన్ను
ము। వారకోటి సురూపమన్నించు మన్నించు పద్మలోచన చేతపట్టి
సుర వినుతనేను నీదాసుడై చూచినాను। నామొరాలించి కడతేర్చు
గశయన। భూషణవికాస॥

౭౮ నీభక్తులను కండ్లనిండ జూచియుకొండు చేతుల దండంబు
వాడు। నీకృతోనెవడైన నీకథల్ జెప్పంగ వినయమందు చూచె
నెడువాడు। తనశ్రేయంబు నకుని దాసవర్గము వచ్చి పెట్టె
ండపెట్టువాడు। నీసేవకుల జాతినెంచెన్న గర్వకదాసి వా
నిన్నుదలచువాడు। పరమభక్తుండు ధన్యుండు బాసునైత్రి। వా
గొన్నఫలమ్ముంబు వసుధలోన। భూషణ॥

౭౯ పంజరంబున కాకి పట్టి సంచితెలిసి పలుకనే వింతైన చిలుక
గా ధర్మంబును దెచ్చి కల్లొమింపుగ బెట్టి తిరుగునే గుర్రంబు
సు। విష్ణుకోతును మావిత్తుడు శిక్షించిన నడుచునే మదువారణం
వేసు పిట్టపిట్టకు మేత పెట్టి పెంచితె క్రొవ్వినాగునే వేటాడు
వేను। కుజనులను దెచ్చి నీసేవకారకు బెడతె। వాంఛతోవత్తురే భక్తు
రులవలెను। భూషణవికాస॥

౮౦ నిగమాదిశాస్త్రములు నేర్చిన విప్రుడైన రజ్ఞుడైనను సోమయా
జి రెట్టిన। ధరణిలో నిత్యపాతస్నానపరుడైన నిండుగా షట్కర్మనిష్ఠ
డైన। యుపవాసనేమంబులున్న సజ్జనుడైన కావివస్త్రము గట్టి

ముక్తైన। మహామగ్రామాదిశఘ పాదదానపరుడైన సకలయాత్ర
లుచేసి చతురుడైన। గర్వమునకట్టబడిన నన్ను గానకుంటె। మోక్షతో
వ్వండుగాడయ్య మోహనాంగ। భూషణవికాస॥

౮౧ పాపాన్ని నమ్మతి కనన్ని దినాలు కాంచగా దనుమందవించుకుం
న్నపుస్త్రములిచ్చియాదరించెడి నన్ను నన్ను తండ్రి విని వెకమలనాభ।
కనామయ్య డెనాడుమరల తానీవట్టి చంద్ర తోలుము ముంచుబ్రష్ట
జనయిన జభములే నన్ను యింద్రుకచ్చేరకుండ కరుణాతోనావద్దరా
వుండు। కానకున్నదిక్కు బలుచుకోనినన్ను। శేవకుని జేసుకోవయ్య
శేషశయన। భూషణవికాస॥

౮౨ నీదాసుడవంటి నన్ను నవ్వుకయుంటి గానసానైనడు కరుణాజూ
డు। దోశిలాంగ్గతి మాకు దొరవామెన్న గర్వకుపద్మలోచన నేను
కడగాను। భక్తినీపై బాని భజనజేసెదగాని పరులవేడను సుమ్మి
రము విష్ణు। దండదాత వునివు దదవుసెయకన్న ఘోరపాతక
రాశి గొట్టివేసి। కృష్ణముగ కోర్కెలిచ్చు చింతదీర్చు। నిరతము గన్ను
పోషించు నరుకొంచు॥ భూషణవికాస॥

౮౩ విద్యనేర్చితి నంచు విర్రవీగగలేడు భాగ్యవంతుడనంచు బలకవేడు।
ద్రవ్యవంతుడనంచు తరుచు నిక్కగలేడు యితరదానము లైతె యివ్వ
లేడు। పుత్రవంతుడనంచు బొగడుకుండగలేడు భృత్యవంతుడనం
చు బారదలవేడు। శౌర్యవంతుడనంచు సంతోషముసు వేడు శౌర్య
వంతుడనంచు గడుసువేడు। నలుగురికి మెప్పుగానైన నడుమవేడు। నటి
నకళనేత్రనిష్ఠ నే నమ్మినాను॥ భూషణవికాస॥

౮౪ తిలోభులను విష్ణుపదుగబోవుటలోత తనద్రవ్యమొకరింటవాచలోత
తనాహానుదగువాని కాలు పుకాలుచుటలోత యొకుల పంచలకిందిస
లోత। భాగ్యవంతులతోడ పంతమాడుటలోత గుణిబెనిబంధులగూ
లోత। యాదాయము లుపెనియప్పులేసుటలోత ఖారభోరుల చెంత

14

నృసింహశతకము -

జారచోర! యాదిలక్ష్మీశ నీ బంటనైతి నయ్య! జాము నేద
జన్మంబు సఫలోత! భూషణ॥

౬౩ వేశ్రి విప్రునికేల వేదాక్షరంబులు మోసపానికి మంచి పాఠకేల
సలగాపతికేల పరతత్వబోధలు విటగానికిని యిల విష్ణుకథలు
జితుండలకేల ప్రాత పుస్తకములు తిరుగుదిప్పుకేల దివ్యపు
వ్యలోభునకేల దాతృత్వగుణములు దొంగచెంతు సుమంచి
తిల! క్రూరజనులకు నిమాది కోరికేల! సద్విపాపాత్మునకు
సత్యాపింల! భూషణ॥

౬౪ నాతండ్రి నాదాత నాయిష్టదైవమా నన్ను మన్ననసేయు నార
సా! దయయుంచు నామీద తప్పులన్ని క్షమించు నిగమగోచర
కు నీవు దిక్కన్ని బురాత్మ దనంచు నీవంసంబున కోపగించ బోకు
స్వామి కొంచెమైనా ముక్తినాయక నీకు నెప్పుడైనం దుకు నన్ను కరుణ
చిరక్షించు కమల నాభ! దండిదారవంచు నీవెంటు తగిలి నాను
ప్రత్యక్షమై నన్ను నిర్వహింపు! భూషణ॥

౬౫ వేమారు నీ కథల్ విసుచుసుండెడి వాడు పాడుముచ్చట మా
ంతి పడడు! యుగణితంబుగ నన్ను బాగడ నేర్చిన వాడు చెత్తమాట
సోటు చెప్పబోడు! సంతతంబును నీదుస్మరణ జేసెడి వాడు
నీచుల పేరు దలచబోడు!
! నిన్ను నమ్మిన భక్తుండు నిష్ఫలముగ! కోరి
తద్వాల కొల్వబోడు! భూషణ॥

౬౬ ఆసక్తిచేత నిన్ననుసరించెడి వాడు ధనమదాంధుల వెంట దగల
బోడు! నేనెంతవేడిన నీకేల దయరాదు పలుమారు పిలిచిన పలుక
వేమి! పలికితే నీకున్న పదవేమి బోవునా మోమైన జూపవేమ
నందు! శరణు జొచ్చిన వాని సవరించవలెగాక పరిహరించుట నీకు
రుదు గాదు! నీదాసులను నీవు నిర్వహించకపోవ్రు పరులె వ్వరస్య

137

...శారు! దాతవైవంబు ధన్యయు తండ్రి వీవె! నమ్మియున్నాను నీ పాదవ
...ములను! భూషణ వికాస శ్రీ ధర్మపుర నివాస॥
...కములు చదివితి విప్రవర్యుండనైన నరణాము సాధించితి రాజునైన
...గరంబాడెడి వైశ్యశ్రేష్ఠుండనైన వసుధ దున్నితి శూద్రవర్ణుడనైన
మెరుగు ఖడ్గము బట్టి మెచ్చు మానవుడైన బ్రజలకద్దర బద్ధరజకుడైన
వర్ణము మెడిహీనచండాల నరుడైన నిమహీతలమందు నేనైన
నన్ను గానియాడు చుండెనా విధ్యయముగ! వాడు మోక్షాధికా
రయ్యెవసుధలోన! భూషణ వికాస॥

సకల విద్యలు నేర్చి సభజయించగ వచ్చు శూరుడై రణమందు జోరగ
వచ్చు! రాజరాజై పుట్ట రాజిల్లగవచ్చు హేమగోదానంబు లియ్య
వచ్చు! గగనమందున్న చుక్కలనెంచగా వచ్చు జీవరాసుల పేర్లు చెప్ప
వచ్చు! అష్టాంగయోగముల భ్యసించగ వచ్చు మేకతోకగమంచు విం
గవచ్చు! తామరసగర్భ హరపురందరులకైన! నిన్ను వర్ణించ దరమా
నరసింహ! భూషణ వికాస శ్రీ ధర్మపుర నివాస॥

నరసింహ నిరంతర ధారసు సంపాదించి కుత్తులోకులగాల్పుకొలువ
మయిత్సమైనోర్వాలు యియ్యలే వెన్నంగ పొట్టమాత్రంబైన పాయ
గాక! సునరగాది దిలావు కరువు గుమ్ముకపోసుకష్టమంత విస్మరించి
గ్రముయ్యే పెట్టు బాలకరమల భిక్షమెత్తించేపు నన్ను పెదసుజేసినావి
మయములకమలాక్ష నెనిట్లు శ్రమపెతంగ! కన్నలకు పండుగైనీకు రాన
దెదో! భూషణ వికాస శ్రీ ధర్మపుర నివాస॥

నరసింహ నావైన్నవద్ద జేరితినేను గట్టిగా నను గావు కావుమనుచు! వచ్చి
యెందుకు వేగవరము విస్తరానికేక పోతే నన్నువేవనీయ! కూర్చుండబె
ట్టి నీకొంగు గట్టిగ బట్టి పుచ్చుకుందును చూడు జోగినయిన! యీవేళ
నీక్షమే వరువచ్చినగాని వాకిలైనా లోంగివదకబోను! కోపగాడ
నీవు నా గుణము తెలిసి! యిప్పుడే నన్ను రక్షించి వేలుకొమ్ము॥ భూ॥

నృసింహశతకము-

౮౧ స్తవ్యవర్ణుడవై పాండుపైదిగానుకరిప్రమదగజంబెన్ని బ్రోవ పేరా త్రికష్టు
లు నారదుండై పాండునగలురత్నము నిచ్చి గాతమునసతిలే మిత్రాప
మిచ్చి వడుతనిక పాలి పూడిగంబులు జేసె ఘనవిభీషణుడై మిత్రు
మిచ్చి పంచపాండవుల కిటలించమిచ్చిరి నీకు ద్రౌపదిచ్చె నంత ద్రవ్య
మిచ్చె నీకు వీరంతకి ఘప్రలిచ్చె సుగాన యుండు కనిసన్ను రక్షించ విందు
దనా భూషణవికాస శ్రీధర్మపురనివాస॥
౮౨ వాంఛతో బలిచక్రవర్తి దగ్గర జేరి భిక్షమెత్తితి వేల బిడియపడక
నడవిలో శబరితానియ్య ఫలాలందియు యెచ్చితులాగితి వేల సిగ్గుపడక
వేడ్కతో వేవేగ కన్నడురునింటికిని గివుండు గొంతవదిమి వెవెతి పడక
నడుకులల్పము కుచేలుడు గణించుకతిర బాట్లాగితి వేల బాంత
పడక భక్తులకు నీవు బెట్టుట భాగ్యమెల్లను వారికానిచింతి వెత
దవ వయ్య భూషణవికాస॥
౮౩ స్తంభమందుదయించి దానవేంద్రుని ద్రుంచి కరుణతో బ్రహ్లాదుగా
చినావు మకరిచే జిక్కి సామజము దుఃఖించంగ కృపయుంచి వే
గ రక్షించినావు శరణంచు యావిభీషణుడు నీచాటుకు వచ్చిన
పుడె లంకయిచ్చినావు యా కుచేలుడు చారెడటుకులిచ్చి
తే భాగ్యసంపద లిచ్చి పంపినావు వారివలెనె నన్ను పోషింప వశము
కాదా యింతవలపక్షమేల శ్రీకాంత నీకు భూ॥
౮౪ వ్యాసుడే కులమందు వాసిగా జన్మించె విదురుడే కులమందు వృ
ద్ధి బొందె కర్ణుడే కులమందు ఘనముగా వర్ధిల్లెనా వసిష్ఠుండే
దవతరించె నింపుగా వాల్మీకుడే కులంబున జనించె గుహుడనే ప
ల్లెవాడే కులమువాడు శ్రీశుకుండే పుటలనిగ జన్మించెను శబరి యే
కులమందు జాతమొందె రోసి కులంబున వీరంత ముంచినారు
నీ కృపాపాత్రులకు జాతినీతులేల భూషణ॥

Continued on pl. 217a